

În urma rezultatelor obținute prin săpăturile sistematice anterioare, cercetările au continuat la Vaslui—Curțile Domnești, în vara anului 1980, urmărindu-se, în primul rând, identificarea construcțiilor medievale din imediata apropiere a bisericii Sf. Ioan Botezătorul. În consecință, aici au fost trasate următoarele secțiuni și case: BXIV (4 m × 1 m), BXV (5,80 m × 1 m), BXVI (2,50 m × 2,50 m), BXVII (inițial 18 m × 1 m, prelungită, apoi, cu 14 m × 1,50 m, până la zidul stadionului sportiv, fiind orientată vest-est, paralelă cu biserica Sf. Ioan), BXVIII (9 m × 1 m), BXIX (4,50 m × 2 m). Pe latura de nord a bisericii, lângă curtea școlii generale nr. 6, au fost trasate secțiunile: BXX (17 m × 1 m), BXXI (6 m × 1 m) și caseta BXXII (2,50 m × 2,50 m). În fine, lângă casa parohială, pe latura ei de sud, a fost trasată secțiunea BXXIII (9 m × 1,50 m). În felul acesta a fost cercetată o suprafață de aproximativ 150 m².

Limitarea săpăturilor în perimetrul din imediata apropiere a bisericii Sf. Ioan (înălțată, în anul 1490, de Ștefan cel Mare) a fost determinată de următoarele considerente: a) aflarea limitelor cimitirului medieval; b) depistarea unor eventuale resturi de construcții eclesiastice anterioare actualului edificiu; c) eventuala descoperire, și în sectorul B, a unor construcții din piatră din secolele XV—XVII, aparținând complexului medieval al Curților Domnești.

Concomitent, s-a urmărit și precizarea elementelor de stratigrafie, dat fiind faptul că, prin cercetările anterioare, pe locul denumit Curțile Domnești a fost identificat și nivelul de locuire din secolul al XV-lea, de când datează la Vaslui și cele mai vechi construcții de piatră, fie laice, fie eclesiastice.

În linii generale, stratigrafia în sectorul B se caracterizează prin deranjarea, în cea mai mare parte, a depunerilor arheologice, din cauza săpării mormintelor din cimitirul din jurul bisericii Sf. Ioan. Și în sectorul B, la baza depunerilor arheologice se află lutul galben-verzui, peste care s-a depus un strat de pământ brun-roșcat. În alte sectoare (sectorul A și sectorul C), în acest strat au fost descoperite depuneri din epoca comunei primitive, precum și din epoca fierului.

În schimb, stratul de pământ negru compact, denumit convențional humus medieval, a fost observat parțial în sectorul B, în săpăturile din

anul 1980, și numai în secțiunea B XV, fiind găsit *in situ* deasupra lui, un pavaj din pietre de râu, asemănător pavajelor descoperite în sectoarele A și C, datînd din secolul al XV-lea, în preajma complexelor L9 și L10. Din păcate, acest pavaj a fost distrus în cea mai mare parte, iar în celelalte secțiuni din acest sector, în preajma bisericii Sf. Ioan, n-a mai fost găsit. Dealtfel și alte depuneri mai noi au fost distruse din cauza deselor îngropări efectuate pe o suprafață destul de redusă, din jurul acestei biserici.

Cu toate acestea, în sectorul B s-au putut observa depuneri din secolele XVII—XVIII, cum sînt cele identificate în secțiunea B XVII. Aici a fost surprinsă o situație deosebită din cauza intervențiilor din secolele XVIII—XIX, fiind vorba, după toate probabilitățile, de descoperirea unei gropi, cu dimensiuni destul de mari, din care provin numeroase fragmente de cahle, de frescă, faianță orientală și monede. În stadiul actual al cercetărilor se impune continuarea săpăturilor și în acest sector, nefiind exclusă posibilitatea descoperirii, și aici, a unor resturi de construcții medievale.

Menționăm, totodată, faptul că din curtea casei parohiale au fost recuperate șase fragmente de pietre profilate, provenind de la ancadramele originale de la biserica lui Ștefan cel Mare, rămase pe loc după restaurare, precum și un disc ornamental, cu reprezentarea stemei Moldovei (fig. 1). Discul mai păstrează angoba și părți din smaltul verde deschis, specific secolului al XV-lea. Tot de aici provin și alte două sute de fragmente de pietre profilate noi, care urmau a fi folosite la construirea, separat de biserică, a unei clopotnițe, măsură rămasă un deziderat. Actualmente, biserica are o clopotniță de lemn.

Sub raportul dezafectării treptate a cimitirului de aici, semnalăm descoperirea, în secțiunea B XXIII, a fundației vechii case parohiale, la care s-au folosit pietre funerare cu inscripții din secolele XVIII—XIX, provenite de la mormintele din preajma bisericii.

În ceea ce privește limitele cimitirului medieval, săpăturile din vara anului 1980 au permis să se fixeze următoarele: a) limita de apus, marcată de faptul că în secțiunea B XXIII nu s-au mai găsit morminte de înhumatie în sicrie. Dealtfel, în cursul săpăturilor din anul 1976, în secțiunile BIII—BV și în casele BIII a-c, de asemenea,

nu s-au găsit morminte; b) limita de est este marcată de panta dinspre Vaslui, către zidul care desparte curtea bisericii Sf. Ioan de stadionul sportiv al municipiului Vaslui; c) limita de sud o considerăm ca fiind marcată de gardul despărțitor al actualei case parohiale, deoarece, în direcția respectivă, cimitirul nu s-a extins mai mult, după cum s-a constatat în urma săpăturilor din anul 1976, când, în secțiunea BIX, nu s-au găsit morminte din epoca feudală; d) limita de nord rămâne incertă, deoarece secțiunile BXX—BXXII, orientate vest-est, paralel cu biserica, au dat la iveală morminte feudale, dar din păcate, în direcția nord, cercetările sînt împiedicate de situația obiectivă creată de asphaltarea în întregime a curții Școlii generale nr. 6.

În cursul săpăturilor din vara anului 1980 au fost descoperite 12 morminte nederanjate, notate M 1—12/1980, și anume 4 în BXIV, 1 în BXVI, 4 în BXXIII și 3 în BXX, precum și multe morminte deranjate, descoperite în secțiunea BXXI. Pe baza monedelor descoperite în unele morminte, cimitirul din preajma bisericii Sf. Ioan a conținut și morminte din secolele XVII—XIX.

În sectorul B, așa cum s-a amintit, au fost descoperite și foarte numeroase fragmente de cahlă cu decor geometric, animalier și compozit, fragmente de frescă, faianță orientală, monede ungurești, turcești și austriece, indicînd existența, în preajma acestei secțiuni, a unor eventuale construcții medievale. Aceste elemente noi, descoperite recent, constituite totodată și repere pentru cercetările viitoare de la Vaslui—Curțile Domnești.

Unele materiale descoperite în vara anului 1980 în sectorul B au perfecte analogii cu materialele descoperite în săpăturile anterioare din sectoarele A și C.

Astfel, se remarcă fragmentele de cahlă, nesmălțuite și smălțuite, din pastă omogenă, bine frământată și arsă oxidant, cu decor geometric. Din această categorie semnalăm fragmentele de cahlă cu ornament solar stilizat. Se observă existența unor variante ale decorului respectiv. Astfel, pe unele fragmente, discul solar, redat în centrul cahlăi patrulater, este înconjurat de două cercuri, de triunghiuri afrontate, avînd, în colțuri, ornamente geometrice îmbinate cu motive florale. Decorul central este încadrat într-un chenar patrulater, alcătuit, la rîndul său, din pătrate, avînd înscrise o cruce în formă de x, mărginit de un rînd de triunghiuri cu vîrfurile orientate în exterior (fig. 2/1). Altele au ca decor discul solar înscris într-un cerc de triunghiuri cu vîrfurile orientate în interior, în mijloc fiind redată o rozetă cu 6 petale. În colțurile cahlăi se repetă același ornament la o scară redusă (fig. 2/2—3, fig. 3/1); din ultima categorie de cahlă fac parte

și unele variante, în care chenarul patrulater este alcătuit din două șiruri de triunghiuri afrontate (fig. 2/4).

De asemenea, se impun atenției noastre și fragmentele de cahlă cu decor animalier și compozit. Din această categorie fac parte acele fragmente de cahlă care ne redau imaginea Sf. Gheorghe călare, omorînd un balaur (fig. 3/2). În sectorul B, au apărut variante ale acestui tip de cahlă, remarcîndu-se, ca detalii, elementele de harnașament de factură occidentală, ceea ce ne determină a data aceste cahlă în a doua jumătate a secolului al XV-lea—începutul secolului al XVI-lea.

Celelalte tipuri de cahlă, datînd din secolele XVI—XVIII, se aseamănă foarte mult cu cahlăle descoperite în sectoarele A și C, și aparțin aceluiași complex medieval al Curților Domnești.

Deosebit de importante pentru istoricul cimitirului medieval sînt descoperirile din secțiunea BXXIII, unde a fost depistată fundația vechii case parohiale. Cu prilejul cercetărilor au fost recuperate din această fundație mai multe fragmente de pietre funerare cu inscripții, datînd din secolele XVIII—XIX (fig. 4/1—4; 5/1—4). Semnalăm, în primul rînd, o piatră funerară întreagă (cu dimensiunile de 120/41/24 cm) cu o inscripție în litere chirilice de 3,50 cm, avînd următorul text: „1780, martie 11, odihnește doamne pre adormitul robul tău Gheorghe dascăl“.

Alte pietre tombale, în stare fragmentară, au permis reconstituirea unor texte cu caractere chirilice în limba română, datînd din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Semnalăm, de pildă, de pe o piatră tombală reconstituită (cu dimensiunile de 150/72/17 cm), următorul text: „Toți roagă pe cel trecătoriu să nu uite că îi muritoriu. Să îi rogați ca să erte toate greșalele și să așază sufletele lor la odihna ce li se va da“. Am reprodus aceste fragmente de inscripții, în vederea publicării lor ulterioare, în condițiile impuse de filologia clasică românească, datorită frumuseții limbii românești, de la începutul secolului al XIX-lea.

În ceea ce privește cercetările din sectorul C, la complexul L10, în vara anului 1980, ele s-au limitat la observații privind elementele constructive ale intrării în pantă în subsolul edificiului, adică a girliciului casei. În acest sector săpăturile vor continua pentru a se degaja complet acest girlici, ca să se completeze și celelalte elemente de arhitectură atestînd existența pridvorului casei respective, deoarece există mențiunea lui Ion Neculce, în *O samă de cuvinte*, despre „polimar“ adică un pridvor constituind o parte componentă a Curților Domnești de la Vaslui, înălțate aici de gloriosul voievod Ștefan cel Mare.

Fig. 1. Vaslui—Curțile Domnești. Disc ornamental (secolul XV).

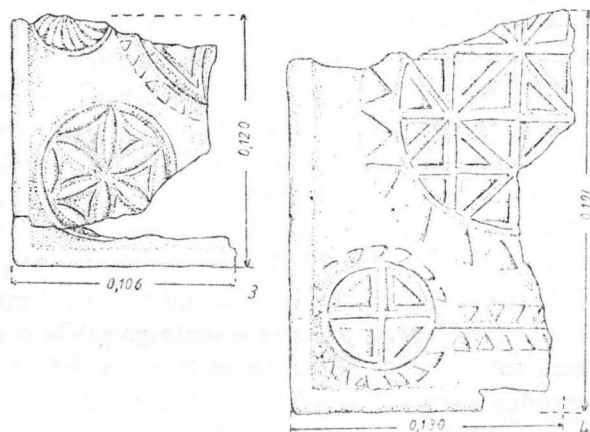
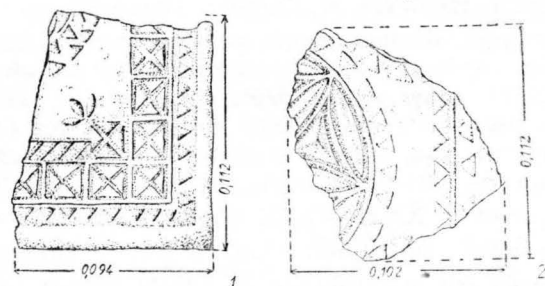

Fig. 2. Vaslui—Curțile Domnești. Căhle de sobă (a doua jumătate a secolului XV).

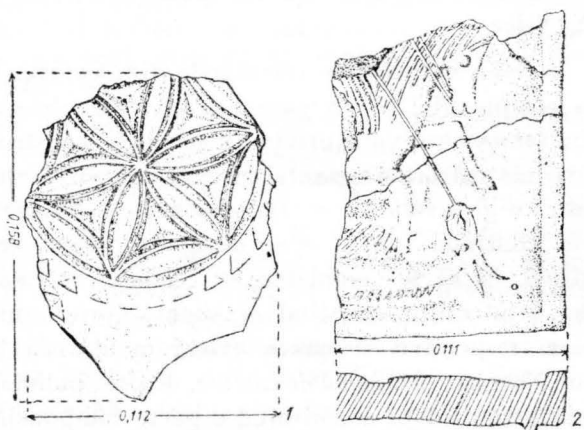

Fig. 3. Vaslui—Curțile Domnești. Căhlă de sobă (a doua jumătate a secolului XV).

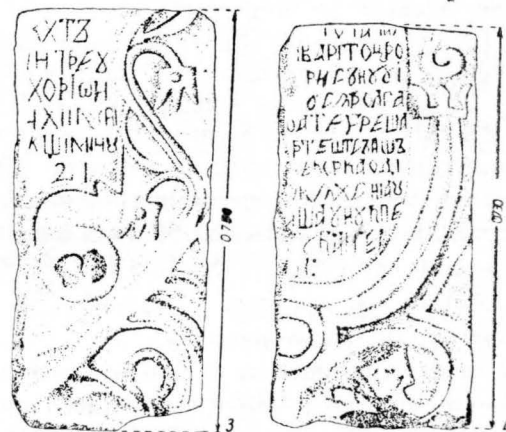
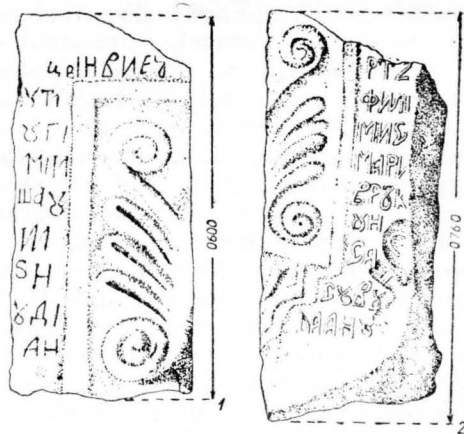

Fig. 4. Vaslui—Curțile Domnești. Fragmente de pietre tombale (secolele XVII—XIX).

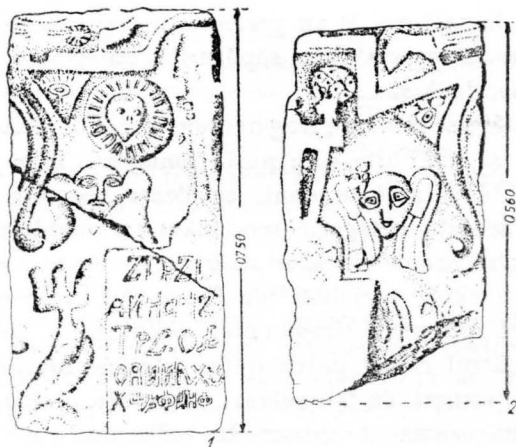

Fig. 5. Vaslui—Curțile Domnești. Fragmente de pietre tombale (secolele XVII—XIX).

PRINCIPAUX RÉSULTATS DES FOUILLES DANS LES COURS PRINCIÈRES DE VASLUI

RÉSUMÉ

Les fouilles archéologiques effectuées à Vaslui en 1980, dans le but de chercher les vestiges de l'époque d'Étienne le Grand, ont abouti à la découverte des importants matériaux datant de la deuxième moitié du XVe siècle.

Dans le secteur B on a découvert des nombreux carreaux de poêle décorés avec des motifs géométriques, d'inspiration animalière et composite. D'une importance particulière pour l'histoire du cimetière féodal, a été la découverte du fondement de la maison paroissiale.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Vaslui—Les Cours Princières. Disque ornemental (XVe siècle).

Fig. 2. Vaslui—Les Cours Princières. Carreau de poêle (la deuxième moitié du XVe siècle).

Fig. 3. Vaslui—Les Cours Princières. Carreau de poêle (la deuxième moitié du XVe siècle).

Fig. 4. Vaslui—Les Cours Princières. Fragments de pierres tombales (XVII—XIXe siècles).

Fig. 5. Vaslui—Les Cours Princières. Fragments de pierres tombales (XVIII—XIXe siècles).